

ДЕРЕВА НА ВАРТІ АДАПТАЦІЇ ЛЬВОВА ДО ЗМІНИ КЛІМАТУ

– Львів, Україна

Коротко

У відповідь на виклики, пов'язані із кліматичною зміною, Львівська громада розробила та впроваджує комплекс заходів, спрямованих на розвиток зеленої інфраструктури.

Передумови

Упродовж останніх десятиліть Львів стає більш вразливим до негативних наслідків кліматичної зміни. В усі сезони зросли середні температури, збільшилася кількість спекотних днів з температурою вище 30°C, в 5 разів зросла повторюваність хвиль тепла. Негативний вплив спеки на мешканців громади підсилюється завдяки «міському острову тепла», на формування якого впливає щільна забудова, значна площа штучних поверхонь, улоговинне географічне положення центральної частини міста, брак елементів блакитно-зеленої інфраструктури та значна загазованість повітря. Переважна більшість львів'ян відзначає, що аномальна спека негативно впливає на їхнє здоров'я та самопочуття. Зокрема, 76,1% опитаних вказують, що їм некомфортно перебувати у місті під час спеки та хвиль тепла, 69,2% – зазначають, що зелених зон і громадських просторів у громаді недостатньо. Разом з температурними рекордами, все частіше фіксуються випадки стихійних метеорологічних явищ, що супроводжуються шквальним вітром понад 15-30 м/с та сильними опадами. Так, у червні 2021 року громада постраждала від двох буревіїв: було повалено понад 1200 дерев, пошкоджено низку об'єктів приватної та муніципальної інфраструктури, завдано збитків на 23 млн. грн. Того ж літа через падіння дерева у парку загинуло двоє осіб. Взимку 2022 року понад 740 дерев зазнали істотних пошкоджень внаслідок крижаного дощу.

У 2019 році у структурі Львівської міської ради створили Управління екології та природних ресурсів, завдяки чому місто почало розробляти нову модель планування та догляду за зеленими насадженнями. З огляду на перераховані виклики та широкий спектр екосистемних послуг, одним з найдоступніших інструментів адаптації до наслідків зміни клімату та покращення якості міських просторів було визначено дерева.

Опис діяльності

Нормативно-правова база, якою регламентується питання управління зеленими насадженнями в українських громадах є слабо розвинутою, часто містить неактуальні для викликів сьогодення, зокрема в контексті кліматичної зміни, підходи, але Львів шукає дієві методи, якими можна компенсувати ці прогалини. Станом на сьогодні, політика озеленення громади є невід'ємною частиною стратегії сталого розвитку та визначається комплексом взаємопов'язаних документів, таких як «План дій сталого енергетичного розвитку та клімату», План заходів "Зеленого міста", Інтегрована концепція розвитку, Комплексна екологічна програма, Комплексна стратегія озеленення. Ці документи є основою для формування зеленої інфраструктури міста, сприяють покращенню стану довкілля та підвищенню якості життя мешканців. Після кількох років апробації різних моделей на операційному рівні у квітні 2024 року було затверджено «Порядок утримання об'єктів озеленення на території Львівської міської територіальної громади» із врахуванням європейських стандартів, що став прикладом для інших громад України. Документ, зокрема, регулює процеси висаджування нових дерев та різні компоненти догляду, спрямовані на те, щоб насадження повноцінно могли надавати екосистемні послуги.

З метою обліку зелених насаджень розроблено систему Inspectree, яка допомагає облікувати зелені насадження з вказанням їх характеристик (рід, вид, вік, обхват, висота, стан та ін.). Платформа використовується працівниками, яким надано доступ для її наповнення та корегування, доступна мешканцям для ознайомлення.

Задля збереження зелених насаджень, які мають особливу екологічну, естетичну, пізнавальну цінність, у Львові затверджено перелік особливо цінних, великовікових зелених насаджень.

Станом на сьогодні до нього включено 221 дерево. Регулярний моніторинг стану дерев здійснюється балансоутримувачами (вуличні дерева – районні адміністрації, паркові дерева – ЛКП «Зелений Львів» та його дочірні підприємства) та садівниками Львова, що дозволяє оцінити їх стан та вжити необхідні заходи у разі виявлення проблем.

Окрім, візуального, обстеження проводиться також імпульсним томографом «Арботом». За допомогою приладу досліджується структура стовбура на наявність, об'єм і конфігурацію порожнин та уражень, а також визначається втрата міцності дерева.

Дані про зелені насадження, що підлягають видаленню оприлюднені на порталі «Відкриті дані Львова», де вказується адреса розташування дерев, які підлягають видаленню, а також кількість, вид та номер акту, дата видачі. За усередненими статистичними даними, щороку Львів втрачає близько 1600 дерев через їх непридатний стан. У місті багато дерев, які висаджували ще на початку минулого століття, а отже спостерігається явище «старіння зеленого фонду».

У 2019-2024 роках на заміну їм висаджено понад 11 000 дерев. При цьому взято за основу підхід, коли всаджуються саджанці-крупноміри спеціально відібраних до впливу зміни клімату видів. Дорослі дерева краще пристосовані до міських умов, відразу надають тінь, захищають від вітру та шуму, покращують мікроклімат, мають декоративний вигляд.

З 2021 року у Львові запроваджено акцію «Подаруй місту дерево», у межах якої дерева висаджуються за рахунок фінансової підтримки громадян, підприємств та організацій. У 2023 році було висаджено 369 на суму 1,3 млн грн. У межах акції у 2023-24 роках з'явилися 54 нові лунки, в яких висадили так звані «кліматичні дерева», розпочавши процес часткового розбрукування просторів, у межах яких влітку простежується ефект теплового острова.

На території колишнього квіткового господарства у парку «Залізна Вода» громадські об'єднання «Плато» та «Екотерра» за підтримки міської ради розвивають простір екопросвітництва та природотерапії «Розсадник», в якому на постійній основі проводяться тематичні події, спрямовані на розширення обізнаності громадян у темах адаптації до наслідків кліматичної зміни, використання природоорієнтованих рішень, раціонального споживання природних ресурсів тощо. З моменту заснування простору у 2021 році проведено більше 250 заходів, що охопили понад 4000 учасників.

У фокусі

В умовах повномасштабного російського вторгнення міська рада була вимушена скоротити фінансування на закупівлю зелених насаджень більш ніж на половину, що призвело до розвитку альтернативних моделей реалізації цієї політики. Завдяки акції «Подаруй місту дерево» мешканці міста отримують можливість не лише фінансового долучення, але й можуть безпосередньо брати участь у висадці дерев. Це посилює їхню емоційну прив'язаність до зелених насаджень та підвищує рівень відповідальності за їх збереження. Акція сприяє підвищенню обізнаності громадян про важливість зелених насаджень для міста та їх роль у боротьбі зі зміною клімату. Фінансування озеленення розподіляється, що сприяє більш справедливому розподілу відповідальності за стан міського середовища.

Львів

Населення:
783 065

Площа:
311,4 km²

Підписант Угоди мерів з:

12/01/2009

Ціль зі скорочення викидів CO₂:

35%

Фото

Зустріч мешканців з депутатами Комісії екології на тему зелених питань у порядку денному громади, серпень 2023 року

■ Досягнення проекту та поради до наслідування

Вдосконалення системи управління, Цифрова трансформація, Курс на якість, а не на кількість, Розвиток партисипативної складової, Підвищення обізнаності громадян.

ВРАЗЛИВИЙ СЕКТОР, КЛІМАТИЧНА ЗАГРОЗА ТА ВРАЗЛИВІ ГРУПИ НАСЕЛЕННЯ

01

Охоплені цільові сектори:

зелені насадження, містопланування, охорона здоров'я, освіта, громадська участь.

02

Кліматичні небезпеки, на протидію яких спрямована діяльність:

хвилі тепла, підтоплення, стихійні метеорологічні явища, збіднення біорізноманіття.

03

Вразливі групи населення, на які орієнтована діяльність:

особи з хронічними захворюваннями, особи з інвалідністю, особи похилого віку, діти та молодь, особи, що працюють на відкритому повітрі.

€

Фінансування проекту

Джерело(а) фінансування:

Кошти міського бюджету
Внески громадян
Грантові кошти

Вартість всього:

n/a

Корисні посилання

[HTTPS://PLATO.LVIV.UA/WP-CONTENT/UPLOADS/2023/09/PLATO-SADIVNYKY-LVOVA-DRUK.PDF](https://plato.lviv.ua/wp-content/uploads/2023/09/PLATO-SADIVNYKY-LVOVA-DRUK.PDF)

[HTTPS://INSPECTREE.NET/](https://inspectree.net/)

Контакти

Контактні дані для отримання додаткової інформації про проект:

Управління екології та природних ресурсів

+38 (032) 297-59-82,
eko.lviv@ukr.net

Простір екопросвітництва та природотерапії «Розсадник»

+380 50 276 23 88,
info@plato.lviv.ua

■ Ключові показники

Висаджено **1 100** дерев,
у тому числі за фінансової участі мешканців;

Запроваджено посаду
«**Міський садівник**»;

Розроблено Порядок утримання
об'єктів озеленення на території
Львівської міської територіальної громади;

Розвивається простір
еко просвітництва
та природотерапії «**Розсадник**».

